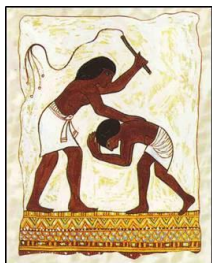

Introductie

De nakomelingen van Jakob (zonen van Israël, Hebreeën genoemd) verblijven in het land Gosen in Egypte na de periode van hongersnood ten tijde van Jozef. Het gaat hen voorspoedig en ze hebben het generaties lang goed in Egypte. Het volk breidt zich meer en meer uit en wordt zo talrijk dat ze het hele land bevolken. Dit verandert als er een farao aan de macht komt die geen weet heeft van de voorgeschiedenis, van de tijd van Jozef. De omvang van het volk van de Hebreeën baart hem zorgen. De farao neemt maatregelen om te voorkomen dat het volk nog groter wordt. Hij

probeert de groei af te remmen door dwangarbeid. De Hebreeën worden als slaven ingezet voor ambitieuze bouwprojecten en moeten onder erbarmelijke omstandigheden werken. Als aanvullende maatregel beveelt de farao alle Hebreeuwse jongetjes die geboren worden in de Nijl te gooien.

Het is in deze tijd dat Mozes wordt geboren. Mozes krijgt op latere leeftijd van God de opdracht het volk uit Egypte te leiden. Mozes en zijn broer Aäron gaan naar de farao en zeggen hem dat God wil dat hij Zijn volk laat gaan. Farao peinst er niet over, laat zich niet overtuigen door de wonderen die Mozes doet en laat zich niet bedreigen door de aankondiging van plagen. Hij verhoogt de druk op het slavenwerk in sterke mate. Dan gaat God tien plagen over Egypte brengen.

De tien plagen in Egypte

1. **Water wordt bloed**
2. **Kikkers**
3. **Stof wordt muggen**
4. **Ongedierte**
5. **Veepest**
6. **Zweren**
7. **Hagel**
8. **Sprinkhanen**
9. **Duisternis**
10. **Dood eerstgeborenen**

God overwint Egyptische goden

1. Noen - Sobek - Chnoem - Hapy
2. Heket
3. Geb - Osiris - Thoth
4. Chepri - Selket
5. Ptah - Hathor - Amon-Re
6. Re - Atoem - Noet - Sjoe
7. Ptah - Seth - Horus
8. Noet - Geb - Horus - Windgoden
9. Re - Thoth - Chons
10. Godsgericht over alle goden

De plagen in Egypte

In de uitvoering van de plagen en de uiteindelijke verlossing van het volk laat God zien dat Hij de enige God is. Er is geen ander dan Hij. God alleen heeft de macht te bevrijden en Hij toont daarmee de onmacht van de Egyptische goden. Ook de Israëlieten hadden meegedaan aan de verering van deze afgoden. Door deze afgoden van hun voetstuk te stoten, laat God bij elke plaag aan Egypte en aan zijn eigen volk zien dat "Ik de HEER ben". In de hierna volgende beschrijving van de plagen zal ook worden aangegeven welke Egyptische goden bij welke plaag het onderspit delven. Een overzicht van betreffende Egyptische goden is te vinden in de presentatie "Pantheon Egypte".

Onderstaande beschrijving is een korte opsomming van de plagen. Voor een goede inhoudelijke kennismaking en het ten diepste invoelen van de impact van de plagen en van de ernst van de strijd tussen God, de farao en zijn goden, is het sterk aan te bevelen zelf de geschiedenis in de Bijbel te lezen (Exodus hoofdstuk 7 t/m 12).

1. Eerste plaag "Water wordt bloed"

Het water in de Nijl verandert in bloed alsook alle waterbronnen van de Egyptenaren. De raadsmannen van de farao vinden eveneens een manier om water in bloed te veranderen, waardoor de farao beslist om de Israëlieten niet te laten vertrekken. De Nijl is voor Egypte als een god. De rivier is door zijn jaarlijkse overstroming een bron van leven voor de Egyptenaren. Men vereert een keur aan Nijlgoden. Scheppergod Noen als de god van het oerwater, krokodillengod Sobek als watergod en beschermer van de Nijl, ramgod Chnoem als god van de Nijlbron en beschermer van de Nijloverstroming, Hapy als god van de overstroming en schepper en onderhouder van het leven. Dat deze Nijlgoden hen niet kunnen beschermen, moet bij de Egyptenaren een grote schok hebben veroorzaakt.

2. Tweede plaag "Kikkers"

Er verschijnen ontelbare kikkers. De raadsmannen van de farao vinden eveneens een manier om deze kikkers te laten verschijnen. Omdat er geen manier wordt gevonden om de plaag ongedaan te maken, geeft de farao Mozes toestemming om de Israëlieten te laten vertrekken. Hij trekt deze beslissing in als blijkt dat de kikkers de volgende dag dood zijn. Egypte kent een sterke kikkercultus. De kikker geldt als het symbool van de vruchtbaarheid. Kikkergodin Heket is de godin van beginnend leven van mensen en goden. Zij is de beschermster van zwangerschap en geboorte, moeder van moeders en goden. Zij verliest haar macht over de kikvorsen.

3. Derde plaag "Muggen"

Er verschijnt een ontelbaar aantal muggen op mens en dier in het gehele land Egypte. De raadsmannen van de farao zijn niet in staat om zelf zo'n plaag te veroorzaken en zien dit als een teken van God. De muggen komen op als Mozes op het stof van de aarde slaat. Aardgod Geb is de god van de vruchtbaarheid en groei van de gewassen. Ook vegetatiegod Osiris, zoon van de aardgod Geb, is niet in staat de muggenplaag te voorkomen. De magiërs van Egypte (wetenschappers) proberen ook muggen uit stof tevoorschijn te halen, maar dit lukt hen niet. De magie-goden (Thoth, de god van onder meer de wetenschap, en anderen) moeten hun onmacht erkennen. "Dit is de vinger van God".

4. Vierde plaag "Ongedierte"

Deze plaag wordt aangekondigd met de aanduiding "steekvliegen". In dit geval (in relatie met de derde plaag "(steek)muggen") het beste aan te geven als "ongedierte". Hiertoe behoren wespen, vlooien, mieren, kevers, enzovoort, maar ook slangen en schorpioenen. De kever trekt in het bijzonder de aandacht, deze is op zich al een mix van ongedierte (wereldwijd miljoenen soorten). In Egypte is de mestkever een bijzonder heilig dier (scarabee). De scarabee wordt in de Egyptische mythologie als een heilig dier beschouwd. De Egyptenaren denken dat de kevers spontaan uit mestballen ontstaan. In feite draaien de mestkevers ballen van mest en daar leggen ze hun eieren in. Men ziet in de door de kever voortrollende mestbal een vergelijking met de door de god Chepri voortrollende opgaande zon. Dit is ook de reden waarom de farao elke morgen bij de rivier met een ochtendoffer begint. Daar spreekt Mozes meestal ook de farao bij de aankondiging van de plagen.

Van deze plaag met ongedierte hebben enkel de Egyptenaren last. Niet de Israëlieten. De farao vraagt Mozes om de plaag ongedaan te maken in ruil voor de belofte dat de Israëlieten mogen vertrekken. Nadat de plaag verdreven is, komt de

farao terug op zijn belofte.

Niet alleen de god Chepri, maar ook de schorpioengodin Selket (beschermster tegen giftige beten) wordt hier overwonnen. In plaats van licht, warmte en een leven van veiligheid en geborgenheid door Chepri (en door zijn plaatsvervangende farao) zorgt het ongedierte voor zware schade.

5. Vijfde plaag "Veepest"

Ook deze plaag treft enkel de Egyptenaren. Al het vee krijgt de pest en de voedselvoorraden worden aangetast.

Ongetwijfeld zijn onder het vee ook heilige dieren. De veegoden als Ptah (stiergod), Hathor (koegod) en Amon-Re (ramgod) moeten toch het vee kunnen beschermen. Zij moeten deze ramp echter ongestraft laten gebeuren. Hiermee worden ook zij van hun voetstuk gestoten. De hand van God blijkt sterker dan de hand van welke afgebeelde god ook. Later in de geschiedenis zal blijken dat de Israëlieten nog altijd gevoelig zijn voor de stiercultus.

6. Zesde plaag "Zweren"

De Egyptenaren krijgen een soort huidziekte en zitten vol zweren. Ook de raadsman van de farao worden besmet. Omdat zij geen medicijn vinden, beschouwen ze ook deze plaag als een teken van God.

Deze plaag begint als Mozes handenvol as hemelwaarts gooit. De luchtgod Sjoë en de hemelgodin Noet die ruimte moeten geven aan het zonlicht, blijken nu een willoos werktuig in de handen van God om etterende zweren te brengen. Hemelgodin Noet geeft Re/Atoem de ruimte van de hemel. Zij slokt elke avond de zon als het ware op en baart elke morgen de zon weer opnieuw. Re/Atoem geven de farao het koningschap om "maat" (evenwicht in de schepping) te houden. Dat lukt de farao bij deze plaag niet. Hij kan daarvoor niet terecht bij zijn goden. Die zijn niet in staat volk en vee te beschermen. Ook deze goden worden van hun voetstuk gestoten. Nu de Egyptenaren met deze plaag in hun eigen lichaam worden aangetast, zullen ze ook zelf ontdekken dat het leven door de God van de Bijbel wordt geregeerd en niet door de goden van Egypte.

7. Zevende plaag "Hagel"

Er ontstaat een enorm onweer met hagel en vuur dat bijna heel Egypte vernietigt. Alleen het land Gosen, waar de Israëlieten leven, blijft ongeschonden. De farao beveelt Mozes om in de woestijn het volk te laten bidden. Als het onweer stopt, mogen de Israëlieten vertrekken. Tijdens het bidden van Mozes stopt het onweer effectief, maar de farao komt weer terug op zijn belofte.

En nog blijven de farao en zijn volk in leven. Maar de farao moet niet denken dat het God aan kracht ontbreekt. Het is te danken aan het geduld van God en niet omdat (zoals hij denkt) zijn god Ptah machtiger is dan alle andere goden. God laat hem en zijn volk nog leven om Zijn kracht aan Egypte te tonen.

Voor Israël is de donder in het onweer "de stem van God, de HEER". Zo ook nu in deze plaag. In Egypte is Seth de god van de donder (zoals Baäl dat is in Syrië). Niet alleen Ptah en Seth zijn bij deze plaag betrokken, ook de god Maät, hemelgodin Noet, vegetatiegod Osiris en andere weer- en oogstgoden. Ook Horus viel van zijn voetstuk. De farao wordt gelijkgesteld aan Horus. Hun imago loopt nu grote schade op. God laat in deze plaag zien dat Hij niet alleen leven geeft, maar ook kan vernietigen. Hij is het die over de weerselementen regeert.

8. Achtste plaag "Sprinkhanen"

Mozes gaat naar de farao en zegt dat, als de Israëlieten niet mogen vertrekken, er een sprinkhanenplaag zal komen. De raadsmanen smeken de farao om toe te geven, maar van hem mogen enkel de mannen vertrekken. Daarop richt Mozes zijn staf in de lucht. Er ontstaat een wind die talloze sprinkhanen meevoert. De sprinkhanen eten alle bomen, struiken en planten kaal en verwoesten de voedselvoorraden. De farao laat toe dat de Israëlieten vanaf nu vrij mogen bidden in de woestijn. Tijdens het gebed van Mozes ontstaat er een nieuwe windvlaag die alle sprinkhanen meevoert.

Met hun grote zwermen schoven de sprinkhanen als een donker gordijn voor de zon. Zo worden de zonnegod Horus en de hemelgod Noet onzichtbaar, maar ook de aardgod Geb. Er ontstaat grote chaos. Ook de vegetatiegod Osiris is niet opgewassen tegen deze aanval van God.

9. Negende plaag "Duisternis"

Egypte belandt drie dagen lang in duisternis. De farao geeft toestemming om de Israëlieten te laten vertrekken, maar het vee moet blijven. Mozes gaat niet akkoord omdat het vee nodig is om offers te brengen aan God. De farao dreigt dat Mozes zal worden gedood als hij hem nogmaals zal bezoeken. Mozes antwoordt dat dit sowieso zijn laatste bezoek is.

De zon en de rivier bepalen samen het leven in Egypte. De zon neemt in de Egyptische godsdienst een grote plaats in. Oppergod en staatsgod Re (of Ra) zorgt ervoor dat het leven op aarde door zijn dagelijks verschijnen met licht en warmte mogelijk blijft. De duisternis raakt niet alleen de zonnegod, maar ook de farao zelf, die als "zoon van Re" wordt gezien. Nu de zon weg valt, grijpt een enorme angst allen aan en wordt het leven ontredderd. Naast Re gaan ook de maangoden Thoth en Chons van hun voetstuk, alsook de sterrengoden. Alle lichtdragers onder de goden van Egypte verliezen het van de God van de Israëlieten.

10. Tiende plaag "Dood eerstgeborenen"

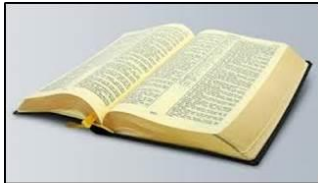
God geeft Mozes de opdracht om de deurposten van de Israëlieten te bestrijken met bloed. De volgende dag zijn in de huizen die niet bestreken zijn alle eerstgeborenen kinderen dood. Ook de eerstgeborenen van het vee vindt de dood. De farao is bang dat hij de volgende is die zal sterven en geeft *toestemming aan de Israëlieten om te vertrekken*. Het volk vertrekt nog de volgende nacht, omdat ze terecht vrezen dat de farao zal terugkomen op zijn belofte.

Deze tiende plaag is de climax in de plagen in Egypte. *De plagen dienen niet alleen de bevrijding van het volk Israël, maar beogen vooral het in vrijheid dienen van God en het in vrijheid brengen van offers aan Hem*. De slavernij verhindert dat en heeft zo een diepe religieuze lading. Bij elke plaag wordt dit dan ook door Mozes aan de farao voorgehouden. Het gaat om de eer van God. Daarom wordt niet alleen de farao (god onder de mensen en mens onder de goden) verslagen, maar worden ook alle Egyptische goden van hun voetstuk gestoten. God spreekt recht in de voltrekking van de gerichten over de goden. De farao, Egypte en de goden van Egypte hebben het oordeel verdiend. Via deze strafgerichten her krijgen de Israëlieten hun recht om hun God in vrijheid te dienen.

Uitleiding

De plagen die God over Egypte brengt, moeten een zeer grote indruk hebben

gemaakt op de farao en de Egyptenaren. Het vertrouwen op hun goden moet diep zijn geschokt, nu zij allemaal van hun voetstuk worden gestoten. De vele goden spelen immers in heel het leven in Egypte een overheersende rol. De grote betrokkenheid van de Egyptenaren op hun godsdienst is op zich heel positief. Het gaat in dit geval echter helaas om afgoden. Om door mensen bedachte of gemaakte goden. Waar God echter de enige God is (er is geen ander dan Hij), hebben de tien plagen allemaal een religieuze lading. De ene God van de Bijbel neemt het op tegen de vele zogenaamde goden van Egypte. In het strafgericht van de plagen toont God dat Hij alleen de Heer is. Zo bevrijdt Hij zijn volk en kunnen de Israëliet Hem in vrijheid gaan dienen.

De Bijbel

Op veel plaatsen in de Bijbel wordt de oproep om Hem als de enige God te dienen in verband gebracht met de bevrijding van zijn volk uit Egypte. Die bevrijding was tevens een bevrijding uit de macht van de goden van Egypte. De Israëlieten waren die afgoden namelijk ook gaan vereren. God wil nu dat het volk voortaan geen andere goden meer gaat dienen. "Ik ben de HEER, uw God". We zullen zien dat God dit ook zal opnemen in zijn tien geboden: "Ik ben de HEER, uw God, die u uit Egypte, uit de slavernij, heeft bevrijd. Vereer naast Mij geen andere goden. Maak geen godenbeelden. Kniel voor zulke beelden niet neer, vereer ze niet, want Ik, de HEER, uw God, duld geen andere goden naast Mij".

**De tien plagen in Egypte
Godsgericht over de Egyptische goden
"Ze zullen zien dat Ik de HEER ben"
God stoot alle goden van hun voetstuk
Aan de God van de Bijbel alle eer
Bevrijding van het volk Israël
Bevrijding van slavernij
Vrijheid om God te dienen**